

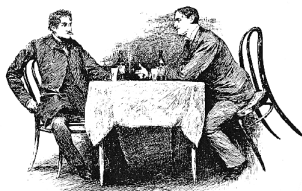
Mainos-TV päätti tammikuun lopulla irtisanoa 150 lähes 600 työntekijästään. Lisäksi organisaatiota rukataan: toimintoja ulkoistetaan eli ostetaan alihankkijoilta, uutis- ja ajankohtaisohjelmien tuotanto ja jakelu järjestetään uudestaan.

Mitä seuraavaksi tapahtuu? Sen MTV:n tuore toimitusjohtaja Ilkka Kylmäli olisi voinut lukea tämän lehden edeltäjässä (AP 1/97) neljä vuotta sitten ilmestyneestä Eeva Lennonin jutusta. Lennon kertoi amerikkalaisista ja englantilaisista tutkimuksista, joita oli tehty toimintaansa saneeranneista (lue: mas-sairitsanomisia, organisaation ruk-kausta) yrityksistä. Leikkauslinja johti niistä valtaosan kiertäeseen, jonka tutkija T. M. Noer oli nimen-nyt *yritysanoreksiaksi*. Anorektinen kierre kulkee näin:

”Irtisanomiset myrkyttävät työ-paikan ilmapiirin, ja työmoraa-linsa menettäneeltä työntekijäkunnalta tuskin voi odottaa, että se pystyy uusin innoin ja voimin kääntämään yrityksen kohti parempaa tulevai-suutta. Pahinta on, että yrityksen kokeneimmat työntekijät usein ha-keutuvat muualle tai heidät pan-naan lähtemään ensimmäisinä. Hei-dän mukanaan yritys menettää yri-tyskulttuurinsa, imagoinsa ja identi-teettinsä. Siitä taas seuraa asiakas-kato.”

Leikkauslinjan pyrkimys oli saada yritys sopeutumaan joustavasti muuttuneeseen tilanteeseen. Tulos oli päinvastainen: yritys jäykistyi, koska työntekijät menettivät siihen luottamuksensa ja alkoivat varmis-taa vain omaa etuaan. Kun kasvun mahdollisuus sitten tulee eteen, yri-tys ei osaa reagoida ja fiksumpi kil-pailija korjaa potin. Kuten Lennon toteaa, leikkauslinja alkoi Thatche-rin 80-luvun Englannista:

”Koko työn sosiologia ja sosiaali-psykologia heitettiin yli laidan ja valta annettiin kamreereille ja tili-toimistoille. Sellaisia ovat muodit-

AJATUSTEN TONAVA

ne yksinkertaistavat todellisuutta ja korostavat aina vain yhtä puolta asioissa.”

Kun tulokset käytännössä olivat mitä olivat, Englannissa tästä muo-dista myös ensimmäisenä luovutiin. Meille se kotiutui 90-luvun la-man aikana – ja osoittautui yhtä tu-hoisaksi kuin saarivaltakunnassa. Niinpä useimmat firmat ovat Suo-messakin tästä politiikasta jo aikaa sitten luopuneet, mutta MTV3 ha-luaa vielä yrittää.

Edellä sanotun valossa yhtiön tu-levaisuus ei näytä hyvältä. Toden-näköistä on, että se muutamassa vuodessa häviää nuorelle kilpailija-leen, SanomaWSOY:n neloskana-valle. Vaikka MTV nyt on suurin ja kaunein eli sillä on 40 %:n katsoja-osuus, se on hankittu 90-luvulla monopoliasemassa. Vaikka Nelonen on vasta parivuotias, se monella ta-paa hengittää jo niskaan. Nyt mas-sairitsanomisten jälkeen anoreksia iskee ja niin ohjelmien tekijät kuin katsojatkin alkavat kiihtyvästi siir-tyä Nelosen puolelle.

MTV:n tempaus oli sitä luokkaa, että Helsingin Sanomien, Sano-maWSOY:n lippulaivan, pääkirjoi-tuksella (23.1.) oli varaa ottaa isälli-sen sääliä asenne (kiinnittääkää muuten huomionne siihen, mistä Kylmäli neuvonsa otti):

”Ilkka Kylmäli päätyi konsulttien neuvosta koviin saneerauksiin, jotka saattavat kuitenkin viedä MTV:n ojasta allikkoon. Miten yhtiö pärjää kovenevassa kilpailussa ja digitelevi-

sion aiheuttamassa tarjonnan li-säyksessä leikkausten jälkeen? Ke-vyet organisaatiot eivät pysty kilpai-lemaan ohjelmatoiminnassa ja jour-nalismissa laadulla, vaan ohjelma-ajan täytteellä. Sekö on MTV:n strategia?”

Keskustelu naisen asemasta pilkkaa edelleen julkisuuteen ikään kuin vanhasta muistista. Varsinaiseksi on-gelmaksi kuitenkin tunnutaan koet-tavan se, onko keski-ikäinen suoma-lainen mies kelvollinen elämään yhteiskunnassa. Kirjailija *Hannu Rait-tila* on kirjoittanut miesteemasta useaan otteeseen HS-kolumneis-saan. Marraskuussa (1.11.2000) hän ilmoitti, että suomalaiset miehet ovat ”yhteiskunnan alistettu ja myk-kä luokka”. Se ei kuitenkaan johdu naisista, kuten jotkut innokkaat Mu-nionin aktivistit ovat epäilleet:

”Kuka miehiä pahoinpitelee ja alistaa? Toiset miehet. Eivät kuiten-kaan kaikki miehet, vaan ainoastaan pieni osa. Noin kymmenen pro-senttia miehistä kuuluu tähän ih-mistyyppiin, jota kernaasti kutsun vaikkapa kusipäiksi. Tämä kymme-nen prosenttia on patriarkaatti ja miesvalta. Se kohtelee paljon jul-memmin miehiä kuin naisia. Nais-ten etenemisen tiellä on miesvallan lasikatto. Sama katto on useimpien miesten tiellä. Miehillä on lasikatto päänsä päällä, mutta myös lasilattia jalkojensa alla. Kun mies putoaa, ei vastassa ole turvakoteja tai kriisiryh-miä, ainoastaan liekkihotelli ja Ilkka Taipale.”

Raittilan näkemys saa sivustatukea yhdysvaltalaisen professorin *Brenda Dervinin* ajatuksista, jotka käyvät

ilmi hänen Tiedotustutkimus-lehdessä (3/2000) julkaistusta Suomi-raportistaan:

”Mutta sittenkin tärkein seikka, joka vaikutti hyvään olooni (Suomessa) – tämä kirkastui minulle vasta kolmannella matkalla – olivat suhteet miesten ja naisten välillä. Poissa oli se verhottu sukupuolisota ja tukahdutettu viha, joka kovin usein näytetty yhdysvaltalaisessa kontekstissa. En suinkaan väitä, että Suomi olisi saavuttanut tasa-arvon – naisille maksetaan yhä vähemmän ja turhan monet miehet huokuvat ylemmyyttä. Mutta silti minusta tuntuu, että ero on ollenainen: voin puhua vapaasti ilman että miehet joiden kanssa keskustelen vähättelevät puheitan tai peräti valmistautuvat hyökkäykseen. Ja koska olen nykyään hyvin varttunut nainen, minua miellyttää suomalaisten miesten luonteva kohteliaisuus myös sellaisia naisia kohtaan, jotka eivät menestyisi missikisoissa.”

Suosituksessa parisuhdesarjakuvassa Viivi on nainen ja Wagner on sika. Jyväskyläläinen kirjallisuuden ja taidehistorian opiskelija *Sari Kuuva* on tutkaillut sarjakuvan asenne-maailmaa (Kulttuurintutkimus 17/2000):

”Tekstissäni tartun oppositioparin mies/nainen ympärille kytkeytyviin binaarisiin oppositioihin, kuten aktiivisuus/passiivisuus, kulttuuri/luonto ja järki/tunne. Erityisesti kiinnitin huomioni kohtiin, joissa patriarkaalisien kulttuurin määrittämät ja ylläpitämät binaariset hierarkiat näyttävät horjuvan. Etsin vastauksia muun muassa kysymyksiin: Minkälaista Wagnerin maskuliinisuus on? Mitä feminiinisiä piirteitä hänen hahmossaan on ja kuinka ne tulevat esiin? Millaiset ovat sarjakuvan sukupuoliset

valtasuhteet? Piilekö sarjakuvassa mahdollisuutta uudenlaiseen tapaan mieltää sukupuolisuus?”

Kuuvan perustulos on, että Viivi ja Wagner -sarjakuva ”sisältää runsaasti kohtia, joissa traditionaaliset, patriarkaaliset kulttuurin määrittämät sukupuoliset hierarkiat horjuvat”. Sarjan piirtäjä *Juha Tuomola* on siis rakentanut Wagnerinsa niin, että tyypistä voi tehdä ainakin kolme erilaista tulkintaa: 1. kaikki miehet ovat laadusta riippumatta viime kädessä sikoja, 2. myös sioissa on pehmeä puolensa ja 3. varsinaisia sikoja ovatkin pehmemmiehet. Kaikki voivat lukea ulos oman merkityksensä – ja maksimaalinen suosio on taattu!

Muistattekko vielä, kun Suomi voitti *kultaa lätkään* MM-kisoissa vuonna 1995? Kauppatorilla Helsingissä oli valtava karnevaali, ihmiset hurasivat, heiluttivat Suomen lippuja ja joivat. Mistä on kysymys, äimistyivät toimittajat, ja eikös parikin päivystävää sosiologia kertonut heille, että tämä on uudenlaista nationalismia tai nationalismin nousua. Nyt kun pöly on laskeutunut, voimme todeta, että silloin juhliittiin Suomen ensimmäistä joukkue-maailmanmestaruutta pallopeleissä – tavalla, jolla joukkue-mestaruuksia on tapana juhlia maailmalla. Paljon hurjempaa on nähty Ranskassa, Italiassa, Espanjassa tai jossain USA:n kaupungeissa, kun on juhlistettu mestaruutta lätkässä, futiksessa tai baseballissa. Meillä ei hajotettu ikkunan ikkunaa eikä poltettu auton autoa. Joukkueurheilussa tämä ”me vastaan muut” -henki on ihan toisella tavalla esillä kuin yksilölajeissa. Ei Arsi Harjun kultamitalia karnevalisoitu muualla kuin Perhossa.

Pentti Karvonen on puolustanut huumeriippuvaisten korvaushoitoa pariinkin otteeseen myös YP:ssä. *Hannu Vuorion* uudessa romaanissa ”Bäng!” Pentti Karvonen esiintyy omalla nimellään ja pitää vastaanottoaan Helsingin Kalliossa.

Vuorion kirja käsittelee ankaraa huumemaailmaa, mutta sen ohella hän on luonut velmun luokkakuvan. Kerrostuman huippuna on *dynastia*, ”konsernien bossit ja maan poliittinen kerma, ne jotka määräävät kaapin paikan”. *Konemiehet* taas pyörittävät taloudellista ja hallinnollista apparaattia ja ”käärivät paksun tukun paalia siitä, että kaikki rullaa moitteettomasti”. *Parasii-tit* ovat ”virkamiehiä, viskaaleja, toimittajia ja yleensä niitä, jotka eivät saa aikaan mitään oleellista”. *Rasvurit* ovat työjohtajia, päällepäsmäreitä ja toimitsijoita, joiden tehtävänä on ”öljytä kitisevät ruuvit ja mutterit”. Vuorion myötätunto tuntuu olevan *ruuvien* ja *mutterien* puolella, koska he tekevät kaiken työn. Alimpana yhteiskunnassa ovat *rommut*, ”työttömät, prolet, densat, pummit, sissit ja narkot”.

Luokkarakenne on siis puhdasta Marxia, mutta ehkä kuitenkin enemmän Zeppoa kuin Karlia.

Helsingin kaupunginvaltuuston tuore puheenjohtaja vihreiden Pekka Sauri on vuosikausia tehnyt pilapiirroksia otsikolla Just joo. Sarja jatkuu nykyisin ainakin 100-lehdessä. Tammikuussa (15.1.) Saurin sankari Hilarius keskusteli kaverinsa kanssa näin:

– Hallitus on siis jättänyt köyhät ja vähäoisaiset oman onnensa nojaan?

– Ei todellakaan! Toiminta vain on ulkoistettu Pelastusarmeijalle ja Veikko Hurstille.”